

garments, and carry the ashes to a clean place outside the camp. The fire on the altar shall be kept burning, it must not go out; and the *Kohen* shall burn wood on it every morning, and arrange the burnt-offering upon it, and burn the fat of the peace-offerings on it. Fire shall be kept burning on the altar continually; it must not go out.¹

On a day when Tachnun is not said,² the following paragraph is omitted.

יהי May it be Your will, Lord our God and God of our fathers, to have mercy on us and forgive all our sins, atone for us all our iniquities, and forgive and pardon all our transgressions. May the Bet Hamikdash be rebuilt, speedily in our days, that we may offer before You the daily burnt-offering to atone for us, as You have prescribed for us in Your Torah, through Moses Your servant in Your glorious Name, as it is said:

וידבר And the Lord spoke to Moses, saying: Command the children of Israel and say to them: My offering, My food-offering consumed by fire, a pleasing odor to Me, you shall be careful to offer Me at its appointed time. And you shall say to them: This is the fire-offering which you shall offer to the Lord: two yearling male lambs without blemish, every day, as a daily burnt-offering. You shall offer one lamb in the morning, and the other lamb toward evening; and a tenth of an *ephah* of fine flour mixed with a fourth of a *hin* of oil of crushed olives as a meal-offering. This is a daily burnt-offering, as it was made at Mount Sinai, for a pleasing odor, a fire-offering to the Lord. And its wine-offering shall be a fourth of a *hin* for the one lamb; in the Sanctuary you shall pour out a wine-offering of strong wine to the Lord. And you shall offer the other lamb toward evening, with the same meal-offering and the same wine-offering as in the morning, to be a fire-offering of pleasing odor to the Lord.³

ושרט He shall slaughter it on the north side of the altar before the Lord; and Aaron's sons, the *Kohanim*, shall sprinkle its blood all around the altar.⁴

1. Leviticus 6:1-6. 2. See p. 71, *infra*. 3. Numbers 28:1-8. 4. Leviticus 1:11.

תפלה השחר

19

אֱלֹהִים וְהוֹצֵא אֶת הַדָּשָׁן אֶל מוֹדֵן לְמִזְבֵּחַ אֵל מְקוֹם מִדְּבָר: וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּהְיֶה בֹהֵבָה וְנִעֵר עֲלֶיהָ הַבֹּהֶן עֲצִים בְּבֶקֶר בְּבֶקֶר וְעֵרֹךְ עֲלֶיהָ הַעֲלֶה וְהִקְטִיר עֲלֶיהָ חֵלְבֵי הַשְּׁלֵמִים: אֵשׁ תְּהִיז תִּהְיֶה עַל

הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכָּבֵּד:

נִסִּים שֶׁלֹּא מִלְּפָנֶיךָ יִי אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ וְשִׁמְרָתָם עָלֵינוּ וְהַמְדוּלָה

לָנוּ עַל כָּל הַטֹּהַרֵינוּ, וְהַכֶּפֶר לָנוּ עַל כָּל עֲוֹנוֹתֵינוּ, וְהַמְדוּלָה וְהַמְבָּרָכָה לָנוּ עַל כָּל פְּשָׁעֵינוּ, וְשִׁמְרָתָם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּהִרְבֵּה בְּמִנְיָנוּ,

וְנִקְרָא קִפְּנוּךְ קִרְפֵּן הַתְּמִיר שִׁכְפָּר בְּעֵדָנוּ, כִּמְזֻ שְׂכִיבָתָה עָלֵינוּ בְּחֻרְתָּךְ עַל יְדֵי מִשָּׁה עֲבָדְךָ מִפְּנֵי כְבוֹדָךְ בְּאַמְבֹּר:

וְיִדְבֹּר יי אֵל מִשָּׁה לְאַמֹּר: צו אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, אֵת קִרְבְּנִי לְחֹמֵי לְאִשִּׁי, יְיָ וְיִחְוֶה תִשְׁמְרוּ לְדִקְרֹא לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם, יְיָ הָאֵשׁה אֲשֶׁר תִּקְרְבוּ לִי, כְּבָשִׂים בְּנֵי שְׁנָה תְּמִימִים, שְׁנִים לָזִים, עֹזֶלָה תְּמִיר: אֵת הַקֶּשֶׁשׁ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בְּבֶקֶר, וְאֵת הַקֶּשֶׁשׁ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים: וְעֲשִׂיתָ הָאִיפָה כֶּלֶת לְמִנְחָה, כִּלְכִּלָה כְּשִׁמֹּן כְּתִית רְבִיעִת הַדֶּקֶן: עֲלֶה תְּמִיר, הָעֲשִׂיָה כְּדָר סִנֵּי לְיָיִת נִיחָה אֲשֶׁה לִי: וְנִסְכּוֹ רְבִיעִת הַדֶּקֶן לְקֶשֶׁשׁ הָאֶחָד, בְּקֶדֶשׁ דְּבַר נִסְךְ שֶׁכֶּר לִי: וְאֵת הַקֶּשֶׁשׁ הַשְּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֲרֵבִים, כְּמִנְחָה תִּבְקֹר וְנִסְכּוֹ תַעֲשֶׂה, אֲשֶׁה יְיָ נִיחָה לִי:

וְשִׁרְטֵם אֹתוֹ עַל יְדֵי הַמִּזְבֵּחַ עֲלֵפָה לְפָנֵי יי, וְזִרְקוּ בְּנֵי אֲהֵרֹן הַכֹּהֲנִים אֹת דָּמּוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אֵתָה

תְּרָאָה (א) בְּדִבְרֵי ל' ט': (ב) וְיִקְרָא יֵא:

קודם אור היום²⁴ בחורף. ובקיץ יאמרנה קודם פרשת התמיד²⁵:

וַיִּדְבֹּר²⁶ יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: צוּ אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר וְאֵת תּוֹרַת הָעֵלָה הִוא הָעֵלָה עַל מוֹקְדָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלֵּילָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד בּוֹ: וְלֶבֶשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָר וּמִכְנָסֵי־בָד יִלְבָּשׁ עַל־בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת־הַדָּשֵׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת־הָעֵלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: וּפֶשֶׁט אֶת־בְּגָדָיו וְלֶבֶשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת־הַדָּשֵׁן אֶל־מַחוּץ לַמִּחָנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר: וְהָאֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד־בּוֹ לֹא תִכְבֶּה וּבֵעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֲצִים בְּבֹקֶר בֹּבֶקֶר וְעָרַךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהִקְטִיר עָלֶיהָ חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים: אֵשׁ תָּמִיד תּוֹקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה:

ביום שאין אומרים תחנון אין אומרים זה²⁷:

יְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַל־הִי אָבוֹתֵינוּ שֶׁתִּרְחַם עָלֵינוּ וְתִמְחֹל לָנוּ²⁸
עַל כָּל־חַטֹּאתֵינוּ וְתִכַּפֵּר־לָנוּ עַל־כָּל־עֲוֹנוֹתֵינוּ • וְתִמְחֹל וְתִסְלַח לָנוּ עַל

והיינו באם צריך לומר פרשיות הקרבנות מעומד או לא. שבמהדו"ק (סי"ד) העתיק דעת הפוסקים שצריך לעמוד, ובמהדו"ב (ס"ט) קיבל דעת התבואות שור שאין צריך לעמוד "מאחר שהוא איננו כהן העובד, אלא שבקריאתו מעלה עליו הכתוב כאילו הקריב לו הכהן". ולפי סברא זו יש לומר שפרשת הכיור שייכת רק לכהן העובד, ועל כן לא הביאה רבינו בסידורו. (אך להעיר שהתבואות שור באותו ענין מביא אמירת פרשת הכיור. וילע"ע).

ובקנו' מאה שערים (כז, א) מביא מאמר רבינו לומר בכל יום פרשת המן. ובהערות כ"ק אדמו"ר זי"ע (שם ע' נה) מעיר:

אבל בסידור שלו לא העמיד זה (וכן השמיט שאר פרשיות הקרבנות הנזכרות [בשו"ע או"ח ס"א ס"ה ובשוע"ר מהדו"ק שם ס"י ובמהדו"ב שם ס"ט]). וראה בשער הכוונות תפלת שחרית שכתב: גם הייתי נוהג לומר בכל יום .. פרשת המן .. ומנעני מורי ז"ל שלא לאומרם. וכן הוא גם בסידור האריז"ל. משנת חסידים.

וע"ע לקו"ש חכ"ו ע' 102 הע' 62.

23. הלשונות "סידור המערכה" ו"פרשת תרומת הדשן" שכתבן רבינו כאן, מתייחסות לתחלתה וסופה של הפרשה.

24. ויכול לאומרה אפי' קודם אור היום — מגן אברהם (סי' א סק"י), שוע"ר (מהדו"ק שם סי"ג). ועיין שם בהגהות רעק"א מה שהקשה על דין זה.

25. יאמרנה קודם פרשת התמיד — כי היא הכנה להתמיד, ראה מגן אברהם (שם סק"ח).

26. וידבר.. זאת תורת העלה.. — ויקרא ו, א"ו.

27. ביום שאין אומרים תחנון.. — בסידור אוצר התפלות הביא כאן מפרי עץ חיים פ"ו דר"ה שאין להקפיד אם יאמרו בקשה זו בשבת ויו"ט (והוא בהגהות מהר"י צמח בתפילות של ר"ה פ"ז). ובס' משמרת שלום-קוידנוב (סי' יג ס"ג ז) הביא דברי רבינו כאן. ומוסיף, שאפילו למי שנוהג לומר 'יהי רצון' זה בשבת, 'יש לדלג מתיבת "שתכפר" עד "ושתבנה וכו"'. וראה להלן בסדר קידוש לליל שבת הע' 114.

28. ותמחול.. חטאתינו, ותכפר.. עונותינו, ותמחול ותסלח.. פשעינו — סדר הדברים הוא

כָּל־פְּשָׁעֵינוּ וְשִׁיבָנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ קָרְבַּן הַתָּמִיד
שִׂיכְפָּר בְּעֲדָנוּ כְּמוֹ שֶׁכָּתַבְתָּ עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבֹדְךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ
בְּאָמֹר:

וַיֹּדְבֶר²⁹ יְהוָה אֶל מֹשֶׁה לֵּאמֹר: צוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת־קָרְבְּנִי
לֶחֱמִי לְאִשֵּׁי רֵיחַ נִיחָחִי תִשְׁמְרוּ לְהִקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: וְאָמַרְתָּ לָהֶם
זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה כְּבָשִׂים בְּנֵי־שָׁנָה תְּמִימִם שְׁנַיִם לְיוֹם עֹלָה תָּמִיד:
אֶת־הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בַּבֹּקֶר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים: וְעִשִּׂיתָ
הָאִיפָה סֹלֶת לְמִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כָּתִית רִבִּיעֵת הֶהָיִן: עֹלֹת תָּמִיד תַּעֲשֶׂה בְּהַר
סִינִי לְרֵיחַ נִיחָחִי אִשָּׁה לַיהוָה: וְנִסְכּוֹ רִבִּיעֵת הֶהָיִן לַכֶּבֶשׂ הָאֶחָד בַּקֹּדֶשׁ הַסֵּדֶק
נִסְדֵּק שֶׁכֶר לַיהוָה: וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים כְּמִנְחַת הַבֹּקֶר וְכִנְסֻכּוֹ
תַעֲשֶׂה אִשָּׁה רֵיחַ נִיחָחִי לַיהוָה:

וְשַׁחַט אֹתוֹ³⁰ עַל יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לְפָנֶי יְהוָה וְזָרְקוּ בָּנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים
אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:

אֵתָּה הוּא^{30*} יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שֶׁהַקְטִירוֹ אֲבוֹתֵינוּ לְפָנֶיךָ אֶת־
קְטֹרֶת הַסַּמִּים בְּזֶמֶן שְׁבִית הַמִּקְדָּשׁ קִיָּם³¹ כֹּאֲשֶׁר צִוִּיתָ אוֹתָם עַל־יָד³²
מֹשֶׁה נְבִיאָךְ בְּכָתוּב בְּתוֹרָתְךָ:

כמו בסדר הוידידי בסדר תפלה של הרמב"ם, וכן הוא בסידור ר"ש סופר (ע' 34) בשם סידורי
ספרד. וראה מה שהארכנו בזה בתפלת יום הכיפורים הע' 33.

ובסידור האריז"ל לרש"ר כאן כתב הסדר: כפרה לחטא, מחילה לעון, סליחה לפשע (כסדר
השל"ה המובא שם). בסידור ר"א: כפרה לחטא, סליחה לעון, מחילה לפשע (כנוסח המנהגים
שבמגן אברהם סי' תרז סק"ג). ובסידור רי"ק: מחילה לחטא, כפר לעון, סליחה לפשע (קרוב
לשלפנינו, לבד בזה שב'פשע' כתב רק 'סליחה').

29. וידבר.. את קרבני לחמי.. (פרשת התמיד) — במדבר כח, א.ח. דבר אמירתה בכל יום
— שווע"ר סי' מח ס"א.

30. ושחט אותו.. — ויקרא א, יא. וכתב בבית יוסף (או"ח סי' א):

וכתב הר"י בר יקר, טוב לומר עם הקרבנות פסוק זה "ושחט אותו (לפני) [על ירך] המזבח
צפונה לפני ה'".. כדאמרינן בויקרא רבה (ב י), אמר הקדוש ברוך הוא, "מעיד אני עלי שמים
וארץ, בין גוי בין ישראל בין עבד בין אמה, בשעה שהן קורין מקרא זה "צפונה לפני ה'"
אני זוכר עקדת יצחק בן אברהם".

30*. אתה הוא... — ביאור סגנון פתיחה זו ב'דובר שלום' בסידור אוצר התפלות. ועוד
נראה לומר שביסודו בא בהמשך ל"אתה הוא אלהינו" בפיוט 'אין כאלהינו', שבהמשך לו
אומרים סדר פטום הקטורת.

31. בזמן שבית המקדש קיים — צריך עיון מאי שנא שהנוסח בהגדה הוא: "כן עשה הלל
בזמן שבית המקדש הי' קיים" (כ"ק אדמו"ר זי"ע בביאורו להגדה של פסח, שם).
וכך מעיר בהקדמת קונטרס הסידור (ע' שעה), והרי בפיסקא "פסח שהיו אבותינו.." אין

בכל שנה ושנה, מלך על כל הארץ מקדש (השבת ו) ישראל ויום הכפורים:
רצה, מודים, שים שלום, יהיו לרצון..

אלהינו ואלהי אבותינו תבוא לפניך תפלתנו ואל תתעלם³¹ מתחנונו שאין
אנו עני פנים וקשי ערף לומר לפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו
צדיקים אנחנו ולא חטאנו אבל אנחנו ואבותינו חטאנו:

אשמנו. בגדנו. גזלנו. דברנו דפי: הענינו. והרשענו. זדנו. חמסנו. טפלנו
שקר: יעצנו רע. כזבנו. לצנו. מרדנו. נאצנו. סררנו. ענינו. פשענו.
צרנו. קשינו ערף: רשענו. שחתנו. תעבנו. תעינו. תעתענו: סרנו ממצותיך
וממשפטך הטובים ולא שוה לנו: ואתה צדיק על כל הבא עלינו כי אמת
עשית ואנחנו הרשענו: מה נאמר לפניך יושב מרום ומה נספר לפניך שוכן
שחקים הלא כל הנסתרות והנגלות אתה יודע:

אתה יודע רזי עולם³² ותעלומות סתרי כל חי: ³² אתה חפש כל חדרי בטן
ובחן כליות ולב. אין דבר נעלם ממך ואין נסתר מגגד עיניך: ובכן
יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו שתרחם עלינו ותמחול לנו על
כל חטאתינו³³ ותכפר לנו על כל עונותינו ותמחול ותסלח לנו על כל פשעינו:

31. ואל תתעלם.. — בסידור תורה-אור היה נקוד כאן הלמ"ד בצירי, והעיר על זה
בקונטרס הסידור (אות עב) שצריך לנקוד בפתח, כמו בתפלת חול וכו'.

32. אתה יודע רזי עולם — תפלת רב, יומא פז ב.

* 32. ותעלומות.. ולב — ראה תהלים מד, כב: "כי הוא יודע תעלומות לב". ובתניא —
אגרת התשובה מהדורא קמא (ע' תקמז) מפרש הכוונה שהשי"ת רואה מה שהאדם מתחורט
בתעלומות לבו, אף כאשר לא באה בהרגשה בלבו בגלוי, ע"ש באורך.

33. ותמחול.. חטאתינו, ותכפר.. עונותינו, ותמחול ותסלח.. פשעינו — כן הוא גם ברמב"ם
ובאבודרהם, וכן הוא לפנינו ב"יהי רצון" שלפני 'פרשת התמיד', וראה דברינו שם הע' 28.
אבל בסדר רב עמרם (ע' ריג): "תמחול.. עונותינו, ותסלח.. פשעינו, ותכפר.. חטאתינו",
והסדר שלפנינו: חטא, עון, פשע, הוא כהכרעה המובאת בשוע"ר (סי' תרכא סי"ג, ושם
נסמן): "חטאתי, עויתי, פשעתי".

ולעיר אשר שני נוסחאות אלה חלוקים הם גם בהתאמת סוגי המחילה לסוגי העון. ואכן
מצאנו בזה ד' שיטות:

(א) בשוע"ר (סי' תרו ס"ז) כתב הסדר של הנהגת הרמ"א שכתב השל"ה (רכח ב): כפרה
לחטא, מחילה לעון, סליחה לפשע. והיינו שעל חטא הקל מבקש כפרה גמורה, על עון מבקש
מחילה שמשאיר רושם, ועל הפשע מבקש סליחה שענינו דיחוי. התאמה זו היא כדעת רב
עמרם. וכן כתב בהגהות ר' מרדכי מדיסלדארף (הוספות לס' לוח ארש, ע' שמט).

(ב) המגן אברהם (סי' תרו סק"ג) הביא בשם 'מנהגים' [לר' אייזיק טירנא]: כפרה לחטא,
סליחה לעון, מחילה לפשע. הסברת סדר זה היא כנ"ל, ורק דסבירא ליה ש'סליחה' היא יתירה

עַל חַטָּא ³⁴ שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאֵנָם וּבְרָצוֹן;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּאִמּוּץ הַלֵּב;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּכָלִי דַעַת;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּבִטּוּי שְׁפָתַיִם;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי עֲרִוּת;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּגִלּוֹי וּבִסְתָר;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַעַת וּבִמְרָמָה;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּדַבּוּר פֶּה;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהוֹנָאֵת רֵעַ;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּהִרְהוּר הַלֵּב;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוַעֲדַת זְנוּת;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּוִדּוֹי פֶּה;
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִלְזוּל הוֹרִים וּמוֹרִים;
 וְעַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּזִדּוֹן וּבְשִׁנְנָה: ³⁵
 עַל חַטָּא שְׁחַטָּאנוּ לְפָנֶיךָ בְּחֹזֶק יָד: ³⁶

על 'מחילה'. (וכבר הקשו מדברי המגן אברהם בסי' תקפד ס"ג, שה'סליחה' היא פחותה מ'מחילה'). וכן הוא בסידור ר"ע מווילנא (כנסמן בס' לוח ארש, ע' תמו), בסידור בית תפלה לרז"ה, וכן הוא בסידור האריז"ל לרש"ר ולר"ק כאן.

ג) בסידור רב הירץ: סליחה לחטא, מחילה לעון, בפרה לעון, ובקצה המטה (על המטה אפרים סי' תרז ס"ב) מציין לשו"ת נודע ביהודה (קמא, סי' לג) שהאריך בכל זה, ושם הביא שכסדר זה הוא בירושלמי (יומא פ"ח ה"ז).

ד) סדר הרמב"ם ורבינו כאן: מחילה לחטא, בפרה לעון, מחילה וסליחה לפשע. וכעין זה הוא בסידור ר' אשר כאן, רק שב'פשע' כתב רק 'סליחה'.

ביאור סדר זה — וכן שלפניו — לא מצאתי. ובפסקי הסידור (אות קפב) העיר על השינוי בין שו"ע לרא"ש, ומסיים:

ובנוסחאות אלו של מחילה וסליחה וכפרה נמצא שינויים רבים בתפלות יום הכפורים בכל מקום בנוסח וסדר אחר, ולא זכינו לעמוד לעת-עתה על טעמי השינויים.

34. על חטא.. — בשו"ע ר (סי' תרז ס"ה) כתב שבאמירת העל חטא' שעל סדר הא"ב אינו נחשב כמפרט חטאיו, עיין שם ובהנסמן בתפלת ראש השנה הע' 95. בסדר רב עמרם (ע' ריד) מזכיר רק ענין אחד לכל אות של הא"ב, וכן בסדר תפלה של הרמב"ם (כמעט בלשון זיהה). ובסידורי האריז"ל מובא הא"ב כפול, וכן הוא כבר בסידור רב הירץ.

35. בזדון ובשננה — בביאור מה שמבקש דבר גדול לפני דבר קטן, ראה מחצית השקל (סי' תקפד סוף ס"ג) ובמפרשים בסידור אוצר התפלות (ע' 1124).

36. בחזק יד.. בחלול השם — בשער הכולל (פמ"ב ס"ח) מעיר שבסידור האריז"ל הוא

והמכ"ם והדר"א חטא ועון ופגע ונחלה לחטא ונפלה לעון וסלחה לפשע וע"ש עוד שהביא נוסח הסידורין ותמחול ותסלח לנו על כל פשעינו והכונה של נוסחא זו משום דפשע הוא להכניע וצריך ב' מחלות לעשות מפשע עון ואח"כ מעון חטא ע"ש ונוסח מקצת סידורין ותכפר לנו על כל פשעינו והוא עפ"י דעת השל"ה עיין במג"א (סי' תר"ז) וברגל מוכנה שמו"ק בדמ"ק במהרה בימינו עיין בשע"ת בשם ברכי יוסף לומר שתכונה ביהמ"ק כי המקור אשר יבנה במהרה יהיה מעשה ידי הקב"ה אך השע"ת כתב שאין לשבש הספרים כי תכונה יכנה גם כן יש לפשע ע"י הקב"ה ע"ש, והנה במשנה שבמשניות פ"ה דאבות באמת שם הגירסא שתכונה, אך בכל הסידורין גם באבות שם הגירסא שיכונה ע"ש ומי יכול לעמוד על עומק כוונת בעלי מסדרי התפלות ואפשר שלכך שנו הלשון ולא כתבו שתכונה מפני שאין זה דרך כבוד למעלה ונקריב לפניך קורבן והתמיד שיכפר בעדינו הכוונה משום דאמרינן בתנחומא פ' פתח דתמיד של שחר היה מכפר על עונות הלילה והתמיד הערב על העונות שבימים ע"ש:

והנה לענין אמירת הדר"ד בשו"ט עיין בפרי"ג ובשע"ת ובסידר העיכ"ץ שיש נהגין לאמור ויש שאין אמרינן אותו ונהרא ונהרא ופושטה:

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאישי עיין בבאה"ט (סי' מ"ח) בשם ספר דרך חכמה ונכון לומר התמיד בעיבור כי התמיד נקראה בעיבור אך לא ומדברי הרמ"א שם משמע דאף אם אמרה כבינתו יאמר אח"כ שנית עם הציבור אך לא יכיון לצאת בפעם ב' כדי שלא יהא כמוסוף על התמיד ע"ש ועיין בעי"ז שיאמר קודם פ' התמיד בפ' תצוה וזה אשר תעשה על המזבח עד לדבר אליך שם כי הוא מענין התמיד ובספר שערי רחמים מהגמ"א כתב לומר אחרי התמיד מפסוק והפשיט את העולה עד ר"ח ניחח לה' ע"ש וכל הדברים אלו הוא אם יש לו פנאי נכון לאמור אך בודאי ידי חובתו נפיק בנוסח דידן עיין בתב"ש וועיין בחיקוק י"ח אינו מארי דצוואר וכי' דאמרי בכל יומא צו את בני' ואמרת עליהם את קרבני לחמי לאישי וכי' ועיין בקיצור של"ה ובא"י סי' א' לומר השיר של יום אחר פרשת התמיד אך באבודרהם ובסדר היום וככתבי הארז"ל כמנהג דידן:

והנה במקצת סידורין איתא לומר בשבת פסוקי וביום השבת תיכף אחר פ' התמיד וכן ה"א בסדר היום וד"ל וכשבת מוסיפין פסוקים של מוסף שהם וביום השבת אחר התמיד עם היות שהיה ראוי להקדים הקטורת למוסף אין לחוש כיון שהם מחוברים לפ' התמיד ראוי לקאחה עמה ואח"כ הקטורת אבל המקדים הקטורת אינו מושג ע"ש וכן הוא נוסח סידורי דידן לאמרה אחר הקטורת ועיין מ"ש בזה לקמן אחר סדר הקטורת שהאר"י ז"ל לא היה אומר כלל:

הנה דעת המג"א דפרשת הקרבנות צריך לאמור מעמוד דק"ל ויושב פסול לעבודה אך עיין בשע"ת בשם התב"ש וא"י דא"צ לעמוד ובסידר העיכ"ץ מביא בשם אב"י הגאון הח"ע שהיה עומד בסדר הקרבנות דשחרית אבל כמנחה היה יושב והטעם עפ"י סדר ועיין עוד בשע"ת בשם התב"ש דגם מ"ש באר"י שקרא הקרבנות כביהמ"ס דוגמת העבודה ג"כ אינו אך הואיל נפקי מפומי' דר' כרוספדאי לשון ביהמ"ס וביהמ"ד טוב לעשות כן ע"ש ודברי ר' כרוספדאי הוא כמדרש הנעלם בפ' וירא ונרפסה ג"כ בהסידורין בסדר המעמדות ליום ראשון והנה בל' הסדר עד פ' הקרבנות יכול לומר גם אם השכים קודם אור חוץ מברכה לשכיל בינה שיש בזה דעות כתבתי לעיל אך סדר הקרבנות עיין בהש"ע (סוף סי' א') דצריך לאמור ביום ע"ש:

ועשיית כוונת נחישות וכי' הנה בסידורי ספרד ובסידר ר"ע ובמחזור ויטרי ובאבודרהם ובכל בו ליתא פ' הכיור ופ' תרומת הדשן רק פ' התמיד ובאמת גם כטרי"ע (סי' מ"ח) לא מוזכר רק פ' התמיד אך נוסח דידן הכיור פ' הכיור ופ' תרומת הדשן הוא עפ"י דברי הרמ"א ונראה שכתבתי כש"ע (סוף א'):

עיין בעי"ז שיאמר קודם פ' הכיור פ' בראשית פ' היום ויום שלאחריו כמו שהיו עושין במקדש ועיין בתוספתא ל"ס הוזהר בסוף ספר דברים (חשיך לך סי' ט') שם משמע לומר בכל יום פ' בראשית עד ויהי ערב ויהי בקר יום אחד:

צו את אהרן ואח בניו לאמר זאת תורת העולה וכי' עיין במדרש הובא בבאה"ט מכאן שהתמנהג נידון באש שנאמר הוא העולה על מזבחה ע"ש והרים את הדשן עיין ברוקח הלכות חסידות וכתובת הלכות (פ"ז משע' הננינה) שהוא כדי להשפיל עצמו ולהסיר גבהותו ע"ש ואפשר שלכך נקבע בפרשה זו מרת השפלות שתי פעמים משום דאמרינן פ"ק דטוה' גדולה רוח לפני הקב"ה יותר מכל הקרבנות ועיין ברמב"ן שיהי עיקר טעם הקרבנות שישפיל עצמו בראותו מה שנעשה בהקרבן שכל זה היה ראוי לעשות בגופו אלא שחם עליו הקב"ה ע"ש והנה איתא באבות מאור מאור היו שפל רוח הרי דלענין שפלות רוח צריכה להזהר ב' פעמים מאור מאור לכן אצל תרומת הדשן שהוא עבודה ראשונה מהקרבנות מזהיר מקדם שני פעמים על נמוכה רוח להודיע שעיקר הקרבן הוא נמוכה רוח כדברי המכ"ץ וכדברי חכמנו"ל שדולה נמוכי רוח יותר מכל הקרבנות כ"ז כתבתי רק בדרך אפשר וה' ינחני בדרך האמת:

ידר"מ ה' אר"א שחרתם עלינו ותמחול לנו על כל חטאתינו ותכפר לנו על כל עונותינו ותסלח לנו על כל פשעינו עיין בספר ש"ש שהוא עפ"י דעת